

Erhan KARAKAYA / Mülkiye Başmüfettişi

Sevda Yüklü Kervanlar

Giderim, alışığım gitmelere; Dayandı bu yürek ne bitmelere

Gitmek. Her şeyi ardında bırakarak; gitmek. Bedenimizde ölen hücreleri, dökülen saç tellerini, sevda yanığı türküleri, hasret gözyaşlarını sanki yolculuk boyunca yolda ve zamanda bir iz bırakmak amacıyla döke döke gitmek.

Her şey manasını tersinden almış. "Gitmek" fiili de ancak "ulaşmak", "geri dönmek", "kavuşmak" gibi fiiller ile mana kazanabilir. Sıla kelimesi de gidince gelmek için yolu gözlenen, doğup büyüdüğümüz, eşimizin, aşıyanımızın olduğu sıla-yı rahim bellediğimiz yer değil midir? Gurbette olan insan aldığı her nefeste sıla der, türküleri, ağıtları, şiirleri, şarkıları ve hayalleri hep sıla üzerinedir. Hasret dolu gönül; bulutları, kuşları, gemileri, uçakları, rüzgarı sılasına selam ile görevlendirir. Onlara selam yükler ve yola salar.

Bir kişi yola revan olduğunda yüzü gülmüyorsa, içi hüznü doluyor ve göğsüne bir ağırlık gelip konuyorsa, gi-

dilen yer gurbet, terk edilen mekan sıla değil midir? Her veda ediş, dönüşe atılan ilk adımdır. Her gidiş, dönüşü niyetleniştir. Gurbete giden, yarini, yarenini, anacığını, evini, ocağını gerisinde bırakan kişinin içinde "geri gelmek" "tekrar kavuşmak" ümidi gizlenmese hangi kalp dayanır ki ayrı düşmelere.

Buraya kadar olanlar her insanın yaşadığı bazen kendisinde, bazen bir aile ferde, eş dost, akraba, akranda gördüğü, en azından terminalerde, havaalanlarında şahit olduğumuz duygusal anlardır.

Ama eğer insan gurbeti kendi içinde, farklı bir mana ve boyutta taşıyorsa sıla sözcüğü manasız kalır. Bu durumda gurbet yükünden kurtulmak için yolu gözlenen, özlenen ve derdi ile yanılan sıla neresidir? Ya da var mıdır böyle bir yer yada kişi? Gitmek ve giderken kavuşmak istenilen, hasreti ile şiirler, yazılan, türküler yakılan genel ifade ile sıla içindeki gizli özne olan ve başat bir rol oynayan yar ve/veya yer nerededir?

**Hasret, her zaman vuslatın tersi demek değildir.
Bazı kavuşmalar vardır ki;
Hasret'e hasret bırakır insanı.**

Ya herkes bu ayrılış, hasret çekiş, gurbet hissi gibi duygularını aynı yaşamıyor ve aynı hissetmiyorsa, sözlükteki tariflerin anlatamadığı hisler besliyorsa kalbinin bir köşesinde? Ya bazı insanlar için gitmek sözü kendini gurbette hissettiği bir yerden yol boyu hep gurbeti yaşayarak yeni bir gurbete ulaşmakla sonuçlanıyor ve bir ömür boyunca bu ahval tekrarlanıyorsa? Bu durumda gurbet neresidir? Sıla nerededir? Yola çıkışın gurbetten ise, gitmek için hedef seçtiğin yer de gurbetse hayatın baştanbaşa gurbet olmaz mı? Bu durumda gitmek sözü mekan değiştirmekten öte ne mana taşıyabilir ki? Savrulan bedendir bir gurbetten diğerine. İşin normal insanlar tarafından kavranması mümkün olmayan kısmı ise bu kişinin dilinde, sazında, niyazında hep sıla vardır, yar vardır. Ama gönlünü gurbete teslim etmiştir.

**Gurbetten, hasret yüküyle gidilir mi gurbete?
Gurbetten, geri dönülür mü başka bir gurbete?**

Kendisine bile gurbet olan kişi, bir yere kök salamaz. Duramaz. Bu yüzden hep yolculuk halindedir. Ardında yanık türkülerden iz bıraktığı için, onu takip edebilirsiniz. Oba, dağ, ova, yayla, kasaba, şehir, köy demeden gider, gider. Peki bu durumda neden bütün bunları bile bile hep hareket halindedir bu kişi? Bu sorunun cevabını kendisi bile bilmez.

Hep yaptığı gibi, acısını unutmak, yalnızlığını yalnız bırakmak için, hem kendinden kaçmak hem de kendine ulaşmak için diyar diyar dolaşır.

Aşık; duramaz, bilir ki, durmak ölmektir, bitmektir, yitip gitmektir. Bazen bir çeşme başında bir Ahu görür, su testisine, akan suya, pınara ve o resim içinde yer alan o Leyla'ya genel olarak aşık olur, sorsan yüzünü tarif edemez. Ya da bir yaylada süt sağan bir gelin aklını başından alır. O aşık olmak için aşık olur.

Bencilce gelir belki bugünden baktığımızda bu sevme şekli, ancak onlar aşk ile beslenen, aşklarını hasretle

çoğaltan, yücelten, yanmada derman bulanlardır. Boşuna mı söylemiş bizim Yunus "Yandı bu gönlüm yandı bu gönlüm/Yanmada derman buldu bu gönlüm."

Kavuşmak değil yanmak dermandır.

Bir an tereddüt eder, eğleşir o civarda, çoğu zaman bir kelime bile konuşamaz Leyla'sı ile, ilhamını bulmuştur ya. Söyler, çalar, ağlar, ağlatır. Bir ümit ışığı alırsa kavuşmak adına, korkar bitmekten, sıradan olmaktan, ağlayarak, inleyerek kaçır. Bir seher vakti sabah yıldızlarına dert yanarak yeni bir yola revan olur.

Ozanlar; nereye göçeceğini bilmeyen, göçmen kuşlardır.

Tam bu karmaşada bir şarkı gelir misafir olur karışan zihnimize; "Ben gurbette değilim, gurbet benim içimde." Ah bu şarkıların şairleri, ah bu türkülerin ozanları bize söyleyecek pek bir şey bırakmamışlar ki. Aşk olsun onlara ve onlara bu ilhamı verene. Üzülür duraklarız. En hayati sırta vakıf oluruz. Eğer bir kişinin içinde gurbet duygusu varsa bulunduğu mekanın ne manası vardır ki.

Yar dizini memleket bilene yeryüzü gurbet olmuştur.

Bir gurbetten bir gurbete gitmekle devam edip, bir dağın zirvesinde, bir çeşme başında, bir kaya kovuğunda, söylenmedik sözlerini dağa taş, çiçeğe, karıncaya, kurda, uçan kuşa emanet ederek noktalanın ne çok hayat yaşanmıştır bu coğrafyada. Bazılarının hiç mezarı yoktur bilinen, bazılarının ise halkımızın onlara duyduğu sevgi, saygı ve vefakarlığın bir tezahürü olarak onlarca mezarı vardır. Bize kadar gelebilen hikayeleri, türküleri, güzellemleri, ağıtları, türküleri, bozlakları bile ne çok şey katar gönül dünyamıza.

Belki bir mutasavvıf, bir din alimi ya da bir sufi bu durumu ifade etmekte mahir kelimeler kullanarak, deruni tahliller yapabilir. “Bu dünya zaten bir gurbet, asıl dünya değil yaşadığımız.” “Bu dünya hayatı bir ağaç

gölgesinde dinlenmek kadar geçen bir süredir.” Bir Bektaşî nefesinde denildiği gibi “dünya bir gölgeliktir.”

İyi, tamam, amenna. Bunlara ne itirazımız olabilir? Ancak sonuçta insanız işte, sormadan, sorgulamadan duramıyoruz. Bu yolculuğun sonunda bir yerlerde durmak, eğlenmek, nefes almak, huzurlu hissetmek kısaca sahiplenmek ve sahip olunmak istemez miyiz?

Normal bir insan en azından şunları istemez mi? Bir an olsun, bir mekan, benim olsun, bana özel olsun ve orada o zamanda içimde “gurbet” değil “sıla” duygusu oluşsun. Isıtsın beni bir hatıranın izi, bir ırmağın çağlayışı, bir kuzunun meleyişi, bir koku, bir ses, bir nefes. Orada olmak isteyeyim hep ve gitmek istemeyeyim, oranın dışı o zamanın berisi ve ötesi kısaca maverası “gurbet”im olsun. Ancak ben o zamanı ve mekanı kaybetmek istemeyeyim. Kaybedersem bile yaşam gayem, ümidim, arzum ve gayretim hep o mekana ve o ana geri dönmek olsun.

**Gitmek bazen tükenip bitmektir.
Gitmek bazen kendinde yitmektir.
Bazen ise her acıya, derde rağmen
İncindiğin yerden yeniden bitmektir.**

**Gitmek bazen açamadan solmaktır
Gitmek bazen taşana kadar dolmaktır
Bazen ise tüketip kendini, kendinde
Sadece, baştanbaşa “O” olmaktır.**

**Gitmek bazen kendinden kaçmaktır.
Gitmek bazen savurup saçmaktır
Bazen ise sadece kendine, kendisine
Bir sır verir gibi, gönlünü açmaktır.**

Halbuki şairler, ozanlar burada diğer insanlardan farklılık taşırlar. Bazen yar dizi bile gurbet oluverir aniden onlara. Kavuşmak ölümdür, ilhamının yok olması, gönlünde korlaşan ateşin sönmesi.

Sevdiğine kavuşan aşık sıradandır artık.

Onlar kendilerine sadece kendilerinin hayallerinde olan ama nerede olduğunu bilmedikleri bir “sıla” bulmuşlardır. O silaya ise kavuşmak hayali onlara ilham verir, o silada yaşayan yare ulaşmak sazlarını inletir, dillerini bülbül eyler. Onlar zamanı ve mekanı hep Leyla’sına göre kavramış ve tanımışlardır. Ne zaman ki kavuşmak imkanı doğar, gurbet hayallerindeki silaya benzemeye başlar, korkarlar tükenmekten, sıradan olmaktan, içlerindeki ateşin üzerine su dökülmesinden.

**“Aşkta mana arama, akıl, fikir ve ızan
Say ki öldün sen ve kuruldu son mizan
Bu öyle bir duygudur ki, acı çek, inle
En iyisi mi sen sus, sev ve gönlünü dinle”**

Ateşe koşan pervaneler gibi dönüp dururken Leyla’larına, Zühre’lerine, Aslı’larına kavuşma ihtimali korkutur onları. Bu bir müptela-yı gam olma halidir ki, anlayana aşk olsun.

Aşka aşık kişinin çaresi, dermanı yoktur.

Şimdi anlamakta zorluk çektiğimiz hatta süfli modern tabir ile mazoşizm şeklinde bile tanımlanabilecek bu mutluluktan, kavuşmaktan kaçış hali yüzlerce yıl ötesinden bile bize ne türküler, ne ağıtlar ne deyişler olarak miras kalmıştır.

**“Aşk hasretle çoğalır dokunmakla azalır”
Derdim yıllarca, bilmeden nedir derdim
O aşk içten içe yaktı beni yıllarca
Ben bile anlamadan sonunda sona erdim.**

Bu normal bir insanın günümüz bakış açısı ile mana veremeyeceği marazi bir ruh halidir. Aşk nedir ki zaten, aşk da bir maraz, bir nevi hastalık değil midir? Aşık olan kişi kendisi gibi kalabilir mi? Eğer kalıyorsa ona aşık denebilir mi? Ozanlar, şairler hep bu garip kaynaktan beslenmişlerdir. Tarihi kayıtlara göre bazıları yerleşmiş ev yuva kurmuşlar ancak yine de en olmaz zamanda, aşkın dokunmakla, kavuşmakla azalan bir duygu olduğunu anlamışlar, kavuşmayı sona eriş ile eş tutmuşlar, bundan korkmuşlar ve acıdan zevk alarak, terk-i mekan eylemişlerdir. Ne için?

**Ben sana hasret şiirleri yazıyorum
Gelmemen için yanıma,
Görmemek için seni
Bu nasıl bir duygudur kimse anlamaz
Olur mu böyle sevda?
Bundaki mana ne?
Söylemek çok zor ama
Susmakla da olmuyor
İtiraf edemiyorum kendime bile;
Söylemesi zor affet ama,
Galiba ben seni değil,
Seni sevmeyi seviyorum.**

Leyla bu duyguyu tam olarak anlayamasa da, Mecnun O'nu ikna etmeye çalışır;

**Bir gün dedin ki bana "sen beni sevmiyorsun"
Benim kıymetim yok gibi "sen aşka aşıksın"
Baktım o gül yüzüne, dedim "sen bir aynasın"
"Aşk'a aşık olmayan, aşkı nasıl anlarsın?"**

Mecnun Leyla'sına kavuşsaydı, ne Mecnun'u tanırdık şimdi ne Leyla'yı. Ozanlardan geriye hangi deyiş, hangi şiir ve hangi türkü günümüze kadar ulaşır bizi meftun edebilirdi ki?

**Sen ki, seversin inlemeyi bülbüle inat
Kalır mı hiç ilhamın, dene gör nedir vuslat.**

Bu duygu sarmaşığının elbette bir başlangıç noktası olmalıdır diye düşünebiliriz. Bazen vardır bu ruh haline aşığı gark eden bir neden ama bu neden sadece bir bahanedir. Ne Bolu Beyidir Köroğlu'nu Köroğlu yapan, ne Leyla'dır Mecnun'u Mecnun yapan. Onlar zaten yanmaya, göçmeye, aşık olmaya ama aşka yakınlaştıkça kaçmaya niyetli ve gönüllüdürler. Doğduğu an bile gurbete doğmuş, doğduğu yere alışmadan gönül derinliklerinde yol için bohçalarını zaten hazır etmişlerdir, her an yola revan olacaklarmış gibi en ufak bir derdi derman bilmişlerdir.

**Aşk, gecenin kara gözünde güneş görmektir
Aşk, bir Leyla nakışını sabırla örmektir.**

İşte bu insanlar yüreği bir türlü doymak bilmeyen, aşka aşık insanlardır. Şiir, türkü, destan gibi bize miras kalan o duyguları hep bu kaçıştan, bu acıdan beslenmiştir. Onlar bizim için kendilerini yakmışlar, yanmadan ilham almışlar ve bize aşkın ne olduğunu anlamamız için binlerce eseri emanet olarak bırakmışlardır.

**Aşığın aklında iken eski baharlar,
her gülün başında bir bülbül ağlar.**

Bu yapıdaki insanlar günümüzde de vardır. Ancak devir değişmiş, yaylalar, obalar çok uzaktır artık. Şehirleşme, kapitalizm baskısı, evladüyalın geçim temini, kaçmayı unutuş, tabiat-tan uzaklaşma ve korkma.

Bu tip insanlarda mekan olarak yolculuğu, terki diyar eyleyerek ardında insanlar bırakmayı imkansız kılar çoğu zaman. Devir değişmiş, mertlik bozulmuş, şehirler gönüllü olarak ikamet edilen hapishaneler olmuştur.

Obalar hayallerin bile ötesindedir artık, ak ellerini soğuk suda yıkayan gelinlik kızlar hala vardır belki bir yerlerde, belki bir koyun sürüsünü gütmektedir bir yeşil başlı gövel ördek misali saç bağlayan gelinler, ancak devir artık o devir değil ki!

**Adını daha önce hiç duymadığım
Kokusunu, rengini tarif edemediğim
Bir çiçeğe sevdalandım**

Sorumluluklar çoğalmış, insanlar özgürlükleri elinden alınan ayakları zincirlerle bağlı ama uçmak isteyen kafes kuşlarına dönmüşlerdir. Gönül uçmak ister lakin nasıl, nereye? Bu kişi ne mi yapar bu durumda?

Yine yolcudur aslında yine hep yollardadır. Ancak bu yolculuk ne dağlara uğratar yolunu, ne bağlara, ne yaylalara, ne de obalara. Kendi içine yönelir aşık. Mekanın sabitliğine inat, bilmem kaç katlı apartmanın köhne bir dairesinde sessizleşir gün be gün. İçinde çağılayanlar akarken, durgundur, Dağ başlarındaki soğuk rüzgarları o içinde hisseder. A-sosyal olur. Hatta en yakın dostları, arkadaşları deli diye tanımlayabilirler O'nu. İçine

doğru yolculuğu, toplumdan kaçışı ona zevk verir hale gelir. Haya-linde yine Elifler, Züleyha'lar, Leyla'lar vardır ancak o yalnız yaşar bu aşklarını, bir tek kalemine söz dinletemez, bir de eğer yeteneği varsa sazına. Bu daracık dünyasında, daracık odasında yanmaktadır bir mum misali, yandığının kokusunu bile duyan olmadan.

Aşık yanar, kaleme sarılır. Yanar yanmadan murat umar. Onun muradı uçmaktır kanatsız. Ne kendisini ateşin içine atıp yanıp kavrulmak ve yok olmaktır amacı ne de kaçmak ateşten. O ister ki eski ozanlar gibi kanadı sevdaya değsin yeter.

**Bir bulut olsaydım eğer
Hiçbir rüzgar kovamazdı beni,
İnat eder, dururdum evinin göğünde
Senin evine; sana bakar ağlardım.
Sen ise, beni görmez, fısıldardın;
"Ne kadar da çok yağdı yağmur?" derdin.**

**Bir güvercin olsaydım eğer
Balkonuna konardım her gün,
Sadece seni, seni görmek için.
Yorgunluk nedir bilmezdim
Uzak yollardan gelirdim,
Beklerdim aç, susuz.**

**Keşke bir güvercin olsaydım.
Keşke bir bulut olsaydım.
UÇABİLSEYDİM.**

